

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

13 iulie 2016*

„Trimitere preliminară — Articolul 45 TFUE — Libera circulație a lucrătorilor — Funcționar al unui stat membru care s-a retras din serviciul public pentru a lucra în alt stat membru — Reglementare națională care prevede în acest caz pierderea drepturilor la pensie pentru limită de vârstă dobândite în funcția publică și afilierea retroactivă la regimul general de asigurări pentru limită de vârstă”

În cauza C-187/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ Düsseldorf, Germania), prin decizia din 16 aprilie 2015, primită de Curte la 24 aprilie 2015, în procedura

Joachim Pöpperl

împotriva

Land Nordrhein-Westfalen,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, președinte de cameră, și domnii A. Arabadjiev, J.-C. Bonichot, S. Rodin (raportor) și E. Regan, judecători,

avocat general: domnul M. Bobek,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 ianuarie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Joachim Pöpperl, de J. Düsselberg, Rechtsanwalt;
- pentru Land Nordrhein-Westfalen, de R. Messal și de C. Brammer;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Möller, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Kellerbauer și de D. Martin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 17 martie 2016,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 45 TFUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Joachim Pöpperl, pe de o parte, și Land Nordrhein-Westfalen (landul Renania de Nord-Westfalia, Germania), pe de altă parte, în legătură cu pierderea drepturilor la pensie pentru limită de vârstă în urma unei demisii de pe un post de funcționar ocupat în landul menționat pentru a lucra în alt stat membru decât Republica Federală Germania.

Cadrul juridic

- 3 Articolul 28 alineatul 3 din Beamtengesetz für das Land Nordrhein-Westfalen (Statutul funcționarilor landului Renania de Nord-Westfalia) prevede:

„Sub rezerva unor dispoziții legale contrare, după concediere, fostul funcționar nu mai are dreptul la nicio prestație din partea angajatorului său [...]”

- 4 Articolul 8 din Sozialgesetzbuch Sechstes Buch (Cartea a șasea din Codul securității sociale, denumit în continuare „SGB VI”) prevede:

„(1) Au calitatea de asigurat și persoanele

1. care sunt asigurate retroactiv sau
2. [...]

Persoanele asigurate retroactiv sunt asimilate persoanelor supuse asigurării obligatorii.

(2) Asigurarea retroactivă se aplică persoanelor care,

1. în calitate de funcționari sau judecători definitivi, temporari sau stagieri, militari de carieră ori militari temporari, precum și funcționari revocabili care efectuează stagiul de pregătire,
2. [...]

au fost scutiți de la plata contribuțiilor de asigurări sociale sau au fost eliberați de obligația de a se afilia la regimul de asigurări sociale, în cazul în care s-au retras din activitate fără a avea drept la pensie sau un drept viitor la pensie ori și-au pierdut dreptul la pensie și nu există motive pentru o amânare a plății contribuțiilor [...] Asigurarea retroactivă acoperă perioada în care a existat scutirea de la obligația de afiliere la regimul de asigurări sociale sau scutirea de obligația de plată a contribuțiilor de asigurări sociale (perioada de asigurare retroactivă). În cazul încetării activității ca urmare a decesului, o asigurare retroactivă există numai în cazul în care există posibilitatea invocării dreptului la pensie de urmaș.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 5 Din decizia de trimitere reiese că domnul Pöpperl a fost funcționar revocabil angajat de landul Renania de Nord-Westfalia de la 1 septembrie 1978 până la 30 aprilie 1980 și funcționar definitiv, în calitate de cadru didactic, în serviciul aceluiași land de la 1 august 1980 până la 31 august 1999.

- 6 Domnul Pöpperl a demisionat din proprie inițiativă din postul său de funcționar la 1 septembrie 1999 și, în cursul acelei luni, a început să lucreze în calitate de cadru didactic în Austria.
- 7 După ce a renunțat la calitatea sa de funcționar, domnul Pöpperl a fost afiliat retroactiv, conform articolului 8 din SGB VI, pentru perioada cuprinsă între 1 septembrie 1978 și 1 septembrie 1999, la Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (Oficiul federal de asigurări sociale pentru angajați, Germania), în prezent Deutsche Rentenversicherung Bund (sistemul german de asigurări de pensii – Agenția federală, Germania).
- 8 Spre deosebire de situația cadrelor didactice care nu au statutul de funcționar, pentru domnul Pöpperl era exclusă o asigurare suplimentară de către Versorgungsanstalt des Bundes und der Länder (Casa de asigurări sociale a angajaților din serviciul public al Republicii federale și al landurilor, Germania). O cerere în acest sens prezentată de domnul Pöpperl a fost respinsă de landul Renania de Nord-Westfalia prin decizia din 10 februarie 2009.
- 9 În consecință, după împlinirea vârstei necesare, domnul Pöpperl are dreptul la o pensie pentru limită de vârstă care s-ar ridica, potrivit dispozițiilor SGB VI, la 1 050,67 euro pe lună pentru perioadele de formare, pentru studii și pentru asigurarea retroactivă, în condițiile în care ar putea, dacă dreptul landului Renania de Nord-Westfalia ar prevedea că drepturile la pensie pentru limită de vârstă ale funcționarilor nu se pierd în cazul pierderii calității de funcționar, ca urmare a activității sale cu normă întreagă de la 1 septembrie 1978 până la 31 august 1999, să invoce un drept la o pensie pentru limită de vârstă de 2 263,03 euro pe lună. Prin luarea în considerare a perioadelor de studii ca și cum ar fi vorba despre perioade de încadrare în muncă anterioare, acest quantum ar ajunge la 2 728,18 euro pe lună.
- 10 În urma unei cereri adresate de domnul Pöpperl, acesta a fost informat de landul Renania de Nord-Westfalia prin decizia din 25 aprilie 2013 că, întrucât a renunțat la calitatea sa de funcționar, nu putea pretinde niciun drept la pensie pentru limită de vârstă în această calitate și că a fost asigurat retroactiv pentru toată perioada sa de activitate în serviciul acestui land.
- 11 Domnul Pöpperl a atacat această decizie la instanța de trimitere, arătând că obligația de asigurare retroactivă este contrară dreptului Uniunii, mai precis articolului 45 TFUE.
- 12 În această privință, instanța de trimitere arată, mai întâi, în special că diferența de 1 677,51 euro reprezentând prestații de pensie pentru limită de vârstă care rezultă, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 9 din prezenta hotărâre, din obligația de asigurare retroactivă prevăzută de reglementarea statului membru în cauză poate face mai dificil accesul pe piața muncii într-un alt stat membru, din moment ce pierderea drepturilor la pensie pentru limită de vârstă din funcția publică este de natură să îi descurajeze pe funcționari să își caute un loc de muncă în alt stat membru.
- 13 Cu toate acestea, potrivit instanței menționate, în dreptul german există diferențe pertinente între regimul pensiei pentru limită de vârstă al funcționarilor și regimul general de asigurare pentru limită de vârstă. Raportul de încadrare în muncă în funcția publică s-ar întemeia pe principiul încadrării pe viață și, prin comparație cu alți lucrători, funcționarul s-ar raporta la angajatorul său într-un mod particular și mai global. Temeiul dreptului la pensie pentru limită de vârstă și al obligației alimentare corespunzătoare care îi revine angajatorului față de funcționar ar fi constituit de obligația care îi revine funcționarului ca urmare a angajării sale în serviciul public de a fi pe deplin devotat angajatorului său care va putea dispune, în principiu permanent, de toată această capacitate de muncă. În cazul în care raportul de încadrare în muncă de drept public este denunțat de funcționar, acest lucru determină în mod normal dispariția obligației alimentare și a obligației de solitudine care îi sunt asociate.

- 14 Acestor diferențe sau particularități le corespund, potrivit explicațiilor instanței de trimitere, diferențele din sistemele de asigurări sociale care determină, la rândul lor, diferențe în cuantumul prestațiilor de pensie pentru limită de vârstă.
- 15 Astfel, pensia pentru limită de vârstă a funcționarilor ar depinde într-o mare măsură de numărul de ani de serviciu, întrucât sistemul recompensează numărul de ani în care funcționarul a lucrat pentru angajatorul său. În schimb, funcționarul acceptă ca salariul său brut să fie în mod normal, în perioada de activitate profesională, mai mic decât cel al unui angajat care are aceleași calificări și care își desfășoară activitatea în același sector. Dimpotrivă, în regimul general de asigurări pentru limită de vârstă, pensia pentru limită de vârstă s-ar calcula, în principiu, pe baza remunerației brute asigurate în fiecare an calendaristic și convertită în puncte de remunerație.
- 16 În ceea ce privește, în continuare, efectele asigurării retroactive pentru un funcționar, în speță în calitate de cadru didactic, care a demisionat din funcție, instanța de trimitere arată că această asigurare urmărește să îl plaseze pe acest funcționar în situația în care s-ar fi aflat dacă, în întreaga sa carieră profesională, ar fi cotizat la regimul general de asigurări pentru limită de vârstă.
- 17 Instanța de trimitere remarcă, în plus, că dreptul aplicabil în landul Renania de Nord-Westfalia nu îi lăsa domnului Pöpperl nicio altă posibilitate decât cea de a renunța la statutul său de funcționar dacă dorea să intre într-un nou raport de muncă în Austria. Spre deosebire de situația care ar exista în cazul schimbării angajatorului pe teritoriul Republicii Federale Germania, de exemplu, dintr-un land în altul sau din administrația unui land către administrația federală, nu ar exista posibilitatea de a fi mutat sau transferat în funcția publică a unui alt stat membru cu menținerea drepturilor la pensie pentru limită de vârstă deja dobândite.
- 18 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf, Germania) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune dispozițiilor dreptului național potrivit cărora o persoană având calitatea de funcționar într-un stat membru își pierde drepturile viitoare la o pensie pentru limită de vârstă (pensie aferentă regimului de securitate socială al funcționarilor) dobândite în calitate de funcționar pentru motivul că, în urma acceptării unui nou loc de muncă în alt stat membru, aceasta a renunțat din proprie inițiativă la postul de funcționar, în condițiile în care dreptul național prevede în același timp că această persoană trebuie să fie reafiliată retroactiv, pe baza salariului brut obținut în calitate de funcționar, în cadrul sistemului obligatoriu de asigurări sociale, drepturile la pensie rezultate ca urmare a acestei afiliere fiind însă mai reduse decât drepturile viitoare la pensie care au fost pierdute?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, în cazul tuturor funcționarilor sau al unora dintre aceștia, articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că, în lipsa unor reglementări naționale contrare, entitatea publică având calitatea de angajator al funcționarului în cauză are obligația de a plăti acestuia fie cuantumul pensiei pentru limită de vârstă calculate pe baza perioadei de serviciu efectuate în calitate de funcționar și scăzând drepturile la pensie rezultate în urma asigurării retroactive, fie o altă compensare financiară pentru pierderea drepturilor la pensie, chiar dacă, potrivit dreptului național, pot fi acordate numai pensiile prevăzute în conformitate cu acest drept?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 19 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale cum este cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia o persoană care are statutul de funcționar într-un stat membru s-a retras din proprie inițiativă din această activitate pentru a lucra în alt stat membru și pierde drepturile la pensie pentru limită de vârstă aferente regimului de pensie pentru limită de vârstă al funcționarilor și este afiliată retroactiv la regimul general de asigurări pentru limită de vârstă care îi dă dreptul la o pensie pentru limită de vârstă mai mică decât cea care ar rezulta din acele drepturi.
- 20 Este necesar să se arate de la bun început că din cererea de decizie preliminară reiese că reclamantul din litigiul principal nu contestă, în temeiul încălcării articolului 45 TFUE, ca atare pierderea drepturilor la pensie pentru limită de vârstă aferente regimului de pensie pentru limită de vârstă al funcționarilor, care rezultă din demisia sa din funcția pe care o deținea în landul Renania de Nord-Westfalia, ci diferența de quantum dintre dreptul la pensie pe care îl dobândise la momentul demisiei sale, potrivit regimului menționat, și cel la care are dreptul de la acel moment, potrivit regimului general de asigurări pentru limită de vârstă.
- 21 Prima întrebare trebuie înțeleasă, în consecință, în sensul că instanța de trimitere ridică problema compatibilității cu articolul 45 TFUE a unei reglementări cum este cea în discuție în litigiul principal în măsura în care are drept consecință respectiva diferență de quantum.
- 22 În această privință, trebuie amintit că, deși statele membre își păstrează competența de a-și organiza sistemele de securitate socială, totuși, în exercitarea acestei competențe, ele trebuie să respecte dreptul Uniunii și în special dispozițiile din Tratatul FUE referitoare la libera circulație a lucrătorilor și la dreptul de stabilire (a se vedea Hotărârea din 1 aprilie 2008, Gouvernement de la Communauté française și gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, punctul 43, precum și Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Comisia/Cipru, C-515/14, EU:C:2016:30, punctul 38).
- 23 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, ansamblul dispozițiilor din tratat referitoare la libera circulație a persoanelor vizează facilitarea exercitării de către resortisanții Uniunii Europene a activităților profesionale de orice natură pe teritoriul Uniunii și se opun măsurilor care i-ar putea defavoriza pe aceștia atunci când doresc să exercite o activitate economică pe teritoriul unui alt stat membru decât statul lor membru de origine. În acest context, resortisanții statelor membre dispun în special de dreptul, izvorât direct din tratat, de a-și părăsi statul membru de origine pentru a se deplasa pe teritoriul unui alt stat membru și de ședere pe teritoriul aceluși stat membru pentru a desfășura o activitate economică (a se vedea Hotărârea din 15 decembrie 1995, Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, punctele 94 și 95, Hotărârea din 1 aprilie 2008, Gouvernement de la Communauté française și gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, punctul 44, precum și Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Comisia/Cipru, C-515/14, EU:C:2016:30, punctul 39).
- 24 Desigur, deși dreptul primar al Uniunii nu poate garanta unui asigurat că o deplasare într-un alt stat membru decât statul său membru de origine este neutră în materia asigurărilor sociale, în special în materia prestațiilor de boală și a pensiilor pentru limită de vârstă, întrucât o astfel de deplasare poate, având în vedere diferențele care există între sistemele și legislațiile statelor membre, în funcție de caz, să fie mai mult sau mai puțin avantajoasă sau dezavantajoasă pentru persoana respectivă pe planul protecției sociale, dintr-o jurisprudență consacrată rezultă că, în cazul în care aplicarea ei este mai puțin favorabilă, o reglementare națională este conformă cu dreptul Uniunii numai în măsura în care, printre altele, nu dezavantajează lucrătorul vizat în raport cu cei care își exercită toate activitățile în

statul membru în care se aplică aceasta și nu are drept consecință pur și simplu plata unor contribuții sociale pentru care nu se va beneficia de prestații (a se vedea Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Comisia/Cipru, C-515/14, EU:C:2016:30, punctul 40 și jurisprudența citată).

- 25 Astfel, Curtea a statuat în mod repetat că obiectivul articolelor 45 TFUE și 48 TFUE nu ar fi atins dacă, în urma exercitării dreptului lor de liberă circulație, lucrătorii migranți ar urma să piardă avantajele de securitate socială care le sunt asigurate numai de legislația unui stat membru (a se vedea Hotărârea din 1 aprilie 2008, *Gouvernement de la Communauté française și gouvernement wallon*, C-212/06, EU:C:2008:178, punctul 46, precum și Hotărârea din 21 ianuarie 2016, *Comisia/Cipru*, C-515/14, EU:C:2016:30, punctul 41).
- 26 În plus, potrivit jurisprudenței Curții, articolele 45 TFUE și 48 TFUE au în special ca obiectiv să evite ca un lucrător care, exercitându-și dreptul de liberă circulație, a lucrat în mai multe state membre să fie, fără o justificare obiectivă, tratat mai defavorabil decât cel a cărui întreagă carieră s-a desfășurat într-un singur stat membru (a se vedea Hotărârea din 30 iunie 2011, *da Silva Martins*, C-388/09, EU:C:2011:439, punctul 76, și Hotărârea din 21 ianuarie 2016, *Comisia/Cipru*, C-515/14, EU:C:2016:30, punctul 42).
- 27 Este cert că, după cum a arătat avocatul general la punctele 41-43 din concluzii, o reglementare cum este cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia un funcționar al landului Renania de Nord-Westfalia trebuie, în cazul în care demisionează din funcție, înainte de pensionare, pentru a lucra în sectorul privat în Republica Federală Germania sau pentru a lucra în alt stat membru, să renunțe la statutul de funcționar, implică faptul că acesta, indiferent pe ce durată a fost încadrat în conformitate cu acest statut, pe de o parte, pierde drepturile la pensie pentru limită de vârstă aferente regimului general de pensie pentru limită de vârstă al funcționarilor și, pe de altă parte, este afiliat retroactiv la regimul general de asigurări pentru limită de vârstă, care dă dreptul la pensie pentru limită de vârstă într-un quantum considerabil mai mic decât cea care ar rezulta din drepturile pierdute.
- 28 O astfel de reglementare constituie o restricție privind libera circulație a lucrătorilor, întrucât, chiar dacă se aplică și funcționarilor din landul Renania de Nord-Westfalia care demisionează pentru a lucra în sectorul privat, în statul lor membru de origine, aceasta îi poate împiedica sau descuraja pe funcționarii respectivi să părăsească statul lor membru de origine pentru a accepta un loc de muncă în alt stat membru. Reglementarea menționată condiționează astfel în mod direct accesul funcționarilor landului Renania de Nord-Westfalia pe piața muncii din alte state membre decât Republica Federală Germania și este astfel de natură să împiedice libera circulație a lucrătorilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 decembrie 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, punctele 98-100 și 103, precum și Hotărârea din 21 ianuarie 2016, *Comisia/Cipru*, C-515/14, EU:C:2016:30, punctul 47).
- 29 Potrivit unei jurisprudențe consacrate, măsuri naționale susceptibile să îngreuneze sau să facă mai puțin atractivă exercitarea libertăților fundamentale garantate de tratat pot fi admise numai cu condiția să urmărească un obiectiv de interes general, să fie de natură să asigure realizarea acestuia și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit (a se vedea în special Hotărârea din 12 septembrie 2013, *Konstantinides*, C-475/11, EU:C:2013:542, punctul 50).
- 30 Landul Renania de Nord-Westfalia și guvernul german arată că reglementarea națională în discuție în litigiul principal este justificată de obiectivul legitim de a garanta buna funcționare a administrației publice, în măsura în care ar viza, printre altele, să asigure loialitatea funcționarilor și astfel continuitatea și stabilitatea funcției publice. În ședința din fața Curții, landul Renania de Nord-Westfalia a precizat că acest obiectiv era urmărit în ceea ce privește administrația publică în general și, în special, cea a landului Renania de Nord-Westfalia.

- 31 În această privință, fără a fi necesar să se pronunțe cu privire la aspectul dacă buna funcționare a administrației publice constituie un motiv imperativ de interes general care să poată justifica o restricție privind libera circulație a lucrătorilor, este necesar să se amintească faptul că o astfel de restricție trebuie, în orice caz, să fie aptă să garanteze realizarea acestui obiectiv și să nu depășească ceea ce este necesar pentru a-l atinge.
- 32 Desigur, reglementarea națională în discuție în litigiul principal, în măsura în care poate descuraja un funcționar să se retragă din administrația publică și să asigure astfel continuitatea personalului prin garantarea unei stabilități în executarea funcțiilor acestei administrații, ar putea fi aptă să garanteze realizarea obiectivului bunei funcționări a administrației respective.
- 33 Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței Curții, o legislație națională, precum și diferitele norme pertinente nu sunt de natură să garanteze realizarea obiectivului urmărit decât în cazul în care răspund cu adevărat preocupării de a atinge obiectivul respectiv într-un mod coerent și sistematic (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 martie 2009, Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, punctul 55, precum și Hotărârea din 19 mai 2009, Apothekerkammer des Saarlandes și alții, C-171/07 și C-172/07, EU:C:2009:316, punctul 42).
- 34 În această privință, în final, revine instanței naționale, care este singura competentă să aprecieze faptele și să interpreteze legislația națională, sarcina de a stabili dacă și în ce măsură o reglementare îndeplinește aceste cerințe (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 1989, Rinner-Kühn, 171/88, EU:C:1989:328, punctul 15, Hotărârea din 23 octombrie 2003, Schönheit și Becker, C-4/02 și C-5/02, EU:C:2003:583, punctul 82, precum și Hotărârea din 26 septembrie 2013, Ottica New Line di Accardi Vincenzo, C-539/11, EU:C:2013:591, punctul 48).
- 35 Cu toate acestea, Curtea, investită cu atribuția de a furniza răspunsuri utile instanței naționale, este competentă să dea indicații, întemeiate pe dosarul cauzei principale, precum și pe observațiile scrise și orale care i-au fost prezentate, de natură să permită acestei instanțe să se pronunțe (Hotărârea din 20 martie 2003, Kutz-Bauer, C-187/00, EU:C:2003:168, punctul 52, Hotărârea din 23 octombrie 2003, Schönheit și Becker, C-4/02 și C-5/02, EU:C:2003:583, punctul 83, precum și Hotărârea din 26 septembrie 2013, Ottica New Line di Accardi Vincenzo, C-539/11, EU:C:2013:591, punctul 49).
- 36 În această privință, este necesar să se arate că din dosarul de care dispune Curtea și în special din observațiile orale ale landului Renania de Nord-Westfalia reiese că unui funcționar al landului îi este permis, dacă acesta din urmă îi aprobă mutarea, să se retragă din activitatea desfășurată în serviciul landului respectiv pentru a accepta un loc de muncă în serviciul public al unui alt land sau al statului federal fără afiliere retroactivă la regimul general de asigurări pentru limită de vârstă, permițându-i astfel să dobândească drepturi la o pensie pentru limită de vârstă mai mare decât cea care rezultă din acest regim și comparabile cu drepturile pe care le dobândește la angajatorul său public inițial.
- 37 În aceste condiții, trebuie să se constate că obiectivul de a asigura buna funcționare a administrației publice în ceea ce privește landul Renania de Nord-Westfalia, în special prin favorizarea fidelității funcționarilor față de serviciul public, nu pare să fie urmărit în mod coerent și sistematic, în măsura în care funcționarul poate, în cazul transferului său, să obțină drepturi la o pensie pentru limită de vârstă mai mare decât pensia pe care ar dobândi-o printr-o afiliere retroactivă la regimul general de asigurări pentru limită de vârstă, chiar dacă se retrage din administrația publică în cadrul căreia lucrează pentru cea a unui alt land sau a statului federal. Astfel, reglementarea națională în discuție în litigiul principal nu poate descuraja în orice împrejurări funcționarii să se retragă din administrația publică a landului Renania de Nord-Westfalia.
- 38 În consecință, reglementarea respectivă nu poate fi considerată aptă să garanteze realizarea obiectivului de a asigura buna funcționare a administrației publice în ceea ce privește landul Renania de Nord-Westfalia. În consecință, aceasta nu poate fi justificată de obiectivul menționat.

- 39 În ceea ce privește obiectivul de a asigura buna funcționare a administrației publice în general în Germania, este suficient să se constate că, presupunând chiar că reglementarea în discuție în litigiul principal este aptă să atingă un astfel de obiectiv, această reglementare depășește ceea ce este necesar pentru a-l atinge.
- 40 Astfel, în cazul în care funcționarul care a lucrat în cadrul funcției publice mai mult de 20 de ani și se retrage din această activitate înainte de pensionare, reglementarea menționată determină pierderea tuturor drepturilor la pensie pentru limită de vârstă corespunzătoare anilor de serviciu prestați potrivit regimului pensiei pentru limită de vârstă al funcționarilor, precum și afilierea retroactivă la regimul general de asigurări pentru limită de vârstă, dând astfel dreptul la o pensie pentru limită de vârstă considerabil mai mică decât cea care ar rezulta din acele drepturi. În plus, din decizia de trimitere reiese că, în temeiul dreptului anumitor landuri, foști funcționari care au demisionat din serviciul public al acestor landuri își pot menține drepturile dobândite potrivit regimului pensiei pentru limită de vârstă al funcționarilor, ceea ce reprezintă o măsură mai puțin restrictivă decât reglementarea în discuție în litigiul principal.
- 41 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale cum este cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia o persoană care are statutul de funcționar într-un stat membru și care se retrage din proprie inițiativă din această activitate pentru a lucra în alt stat membru își pierde drepturile la pensie pentru limită de vârstă aferente regimului pensiei pentru limită de vârstă al funcționarilor și este afiliată retroactiv la regimul general de asigurări pentru limită de vârstă, care dă dreptul la o pensie pentru limită de vârstă mai mică decât cea care ar rezulta din acele drepturi.

Cu privire la a doua întrebare

- 42 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească, în cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, care sunt consecințele pe care trebuie să le deducă pentru a se conforma cerințelor articolului 45 TFUE.
- 43 În această privință, trebuie amintit că principiul interpretării conforme impune ca instanțele naționale să facă tot ce ține de competența lor, luând în considerare dreptul intern în ansamblul său și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta, în vederea garantării efectivității depline a dreptului Uniunii și în vederea identificării unei soluții conforme cu finalitatea urmărită de acesta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 ianuarie 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, punctul 27 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 11 noiembrie 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, punctul 34).
- 44 Desigur, acest principiu de interpretare conformă a dreptului național are anumite limite. Astfel, obligația instanței naționale de a se referi la conținutul dreptului Uniunii atunci când interpretează și aplică normele relevante de drept intern este limitată de principiile generale de drept și nu poate fi utilizată ca temei pentru o interpretare *contra legem* a dreptului național (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 aprilie 2008, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, punctul 100, și Hotărârea din 15 ianuarie 2014, Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, punctul 39).
- 45 Dacă o astfel de interpretare conformă nu este posibilă, instanța națională are obligația să aplice integral dreptul Uniunii și să protejeze drepturile conferite de acesta particularilor, înlăturând, dacă este nevoie, orice dispoziție în măsura în care aplicarea acesteia, în împrejurările speței, ar conduce la un rezultat contrar dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 decembrie 2007, Frigerio Luigi & C., C-357/06, EU:C:2007:818, punctul 28).

- 46 Atunci când dreptul național prevede, cu încălcarea dreptului Uniunii, un tratament diferențiat între mai multe grupuri de persoane, membrii grupului defavorizat trebuie tratați în același mod și trebuie să li se aplice același regim ca celorlalte persoane interesate. Regimul aplicabil membrilor grupului favorizat rămâne, în lipsa aplicării corecte a dreptului Uniunii, singurul sistem de referință valabil (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 ianuarie 1999, Terhoeve, C-18/95, EU:C:1999:22, punctul 57, Hotărârea din 22 iunie 2011, Landtová, C-399/09, EU:C:2011:415, punctul 51, precum și Hotărârea din 19 iunie 2014, Specht și alții, C-501/12-C-506/12, C-540/12 și C-541/12, EU:C:2014:2005, punctul 95).
- 47 Astfel cum rezultă din decizia de trimitere și cum s-a arătat deja la punctul 36 din prezenta hotărâre, în cazul schimbării angajatorului public pe teritoriul german, de exemplu, dintr-un land în altul sau de la administrația unui land către administrația federală, persoanele interesate au drepturi la pensie pentru limită de vârstă comparabile cu drepturile pe care le dobândiseră la angajatorul lor public inițial. Acesta este, așadar, cadrul juridic care constituie un astfel de sistem de referință valabil.
- 48 În consecință, funcționarii germani care au renunțat la statutul lor în scopul de a desfășura o activitate similară în alt stat membru decât Republica Federală Germania trebuie să dispună și ei de drepturi la pensie pentru limită de vârstă comparabile cu drepturile pe care le dobândiseră la angajatorul lor public inițial.
- 49 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că revine instanței naționale obligația să asigure efectul deplin al acestui articol și să acorde lucrătorilor, într-o situație cum este cea în discuție în litigiul principal, drepturi la pensie pentru limită de vârstă comparabile cu cele ale funcționarilor care își mențin drepturile la o pensie pentru limită de vârstă, care să corespundă, în pofida schimbării angajatorului public, anilor efectuați în serviciul angajatorului, interpretând dreptul intern în conformitate cu articolul menționat sau, dacă o astfel de interpretare nu este posibilă, înlăturând orice dispoziție contrară din dreptul intern în scopul de a aplica același regim precum cel aplicabil respectivilor funcționari.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 50 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) Articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale cum este cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia o persoană care are statutul de funcționar într-un stat membru și care se retrage din proprie inițiativă din această activitate pentru a lucra în alt stat membru își pierde drepturile la pensie pentru limită de vârstă aferente regimului pensiei pentru limită de vârstă al funcționarilor și este afiliată retroactiv la regimul general de asigurări pentru limită de vârstă, care dă dreptul la o pensie pentru limită de vârstă mai mică decât cea care ar rezulta din acele drepturi.**
- 2) Articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că revine instanței naționale obligația să asigure efectul deplin al acestui articol și să acorde lucrătorilor, într-o situație cum este cea în discuție în litigiul principal, drepturi la pensie pentru limită de vârstă comparabile cu cele ale funcționarilor care își mențin drepturile la o pensie pentru limită de vârstă, care să corespundă, în pofida schimbării angajatorului public, anilor efectuați în serviciul angajatorului, interpretând dreptul intern în conformitate cu articolul menționat sau, dacă o astfel de interpretare nu este posibilă, înlăturând orice dispoziție contrară din dreptul intern în scopul de a aplica același regim precum cel aplicabil respectivilor funcționari.**

Semnături